

Zdenka D. Valentová-Belićová^[1]

Pokrajinský sekretariát vzdelávania, predpisov, správy a
národnostných menšín – národnostných spoločností
Nový Sad (Srbsko)

UDC 821.162.4.09
821.163.41.09
930.85(497.11:437.6)
Prehľadný vedecký článok
Prijatý: 19.1.2026
Akceptovaný: 31.3.2026
doi: 10.5937/napredak7-64196

Súčasný srbsko-slovenský literárny dialóg

Abstrakt: Srbsko-slovenské literárne vzťahy predstavujú trvalý most medzi dvoma slovanskými národmi. Ich korene siahajú do 19. storočia a sú inšpirované národným obrozením a spoločným bojom za národnú nezávislosť. Literárne preklady sú dôležitým aspektom kultúrnych väzieb a intenzívna prekladateľská aktivita umožňuje blízke poznanie a kultúrny dialóg. V poslednom čase počet preložených diel rastie, čo sme zistili detailným preskúmaním databáz Spoločného katalógu Národnej knižnice Srbska a Knižnice Matice srbskej a Slovenskej národnej knižnice. Vďaka veľkému počtu prekladateľov a vydavateľov sa srbsko-slovenský literárny dialóg v posledných desaťročiach intenzívne rozvíjal.

Kľúčové slová: srbsko-slovenské vzťahy, umelecký preklad, prekladatelia, slovenská literatúra, srbská literatúra

Srbsko-slovenské literárne vzťahy predstavujú jeden z najtrvalejších a najplodnejších mostov medzi dvoma slovanskými národmi s koreňmi hlboko zapustenými v 19. storočí a kontinuitou, ktorá trvá dodnes. Tieto väzby nie sú len kultúrne, lež aj spoločensko-politické, pôvodne vychádzajúce z národného obrodzenia, panslavistických ideálov a neskôr bilaterálnej (kultúrnej, hospodárskej a politickej) spolupráce.

Osobitný význam pri udržiavaní vzťahov medzi národmi má umelecký preklad literárnych diel, čím sa

stáročia umožňuje výmena kultúrnych hodnôt – od romantizmu po súčasnú neomodernistickú a postmodernistickú prózu a vzájomné prekladanie vrcholných literárnych diel umožňuje dialóg týchto dvoch národov. „Preklad je zložitý textotvorný proces tvorby textu. Zahŕňa konfrontáciu medzi dvoma kultúrnymi systémami, a to na úrovni komunikácie aj tvorby textu (...). Výsledná konfrontácia má za následok aj miešanie kultúrnych prvkov.“ (Popovič, 1975, 186-187)

Hoci sa počet prekladov v priebehu dvoch storočí (na budúci rok bude 200 rokov od prvého

[1] zdenkavb@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0004-8706-5495>

prekladu slovenského literárneho textu do srbského jazyka) kolísal v závislosti od spoločensko-politických pomerov, ale aj od výskytu vedúcich osobností – prekladateľov, ktorí predstavujú najspoľahlivejší most bilaterálnej spolupráce, na tejto relácii predsa za tieto dve storočia existovala permanentná kultúrna výmena. Vidíme to okrem iného aj na základe špeciálnej publikácie *Prekladateľský slovník s bibliografiou prekladov z macedónčiny, srbčiny, chorvátčiny a slovinčiny*, ktorej hlavným cieľom je identifikovať a zmapovať všetkých prekladateľov, ktorí na tejto relácii pracovali, ktorú zostavil Jan Jankovič a ktorej pokračovanie po dvoch desaťročiach je potrebné. (Jankovič, 2005)

Dejiny obojstranného srbsko-slovenského prekladania sa začínajú v prvej polovici 19. storočia, v období klasicizmu a romantizmu. Písali o tom viacerí autori: Andrej Vrbacký (Vrbacký, 1968), Ján Kmeť (Kmeť, 1987), Jozef Valihora (Valihora, 2001), Mihal Babiak (Babiak, 2017), Mihal Harpáň (Harpáň, 2022), Adam Svetlík (Svetlík, 2023) a iní.

Kodifikácia jazykov, ale aj posilnenie politických vzťahov týchto dvoch národov sú spojené s národným obrozením a myšlienkou slovanskej vzájomnosti, ktorú ako prví šírili Ján Kollár (1793 – 1852) a Pavol Jozef Šafárik (1795 – 1861). Prvý literárny preklad medzi týmito dvoma jazykmi bol zo slovenčiny do srbčiny. Boli to štyri sonety zo *Slávy dcéry* Jána Kollára uverejnené v roku 1827 v časopise *Letopis Matice srpske*, ktoré preložil Georgije Magarašević (1793 – 1830), prvý redaktor tohto časopisu. Prvý preklad v opačnom smere bola báseň *Oda* Lukijana Mušičkého (1777 – 1837) uverejnená v roku 1837 v časopise *Hronka* [vydavateľ Karol Kuzmány (1806 – 1866), prekladateľ Michal Milošlav Hodža (1811 – 1870)].

V tom čase dominovali kratšie texty – autorské a epické ľudové piesne, ktoré boli väčšinou publikované v kľúčových časopisoch ako *Letopis*, *Danica* a pod. Charakteristikou prekladov tej doby bolo úmyselné zachovanie tvaru v cieľovom jazyku tak, aby bol čo najpodobnejší originálu, čo bolo podnietené panslavizmom a prispievalo k vykresľovaniu lokálneho koloritu. Vďaka tomu vstúpili do slovenčiny výrazy ako gusle, guslár, hajduk, paša, aga a pod. Prvý prozaický preklad do srbčiny bola *Serbijanka* Jána Kalinčiaka (1822 – 1871), publikovaná v roku 1848 v *Letopise* v preklade Simeona Filipoviča. Koncom 19. storočia s príchodom realizmu v literatúre dominovala próza, čo sa prirodzene odzrkadlilo aj na prekladoch. Prekladané boli poviedky Svetozára Hurbana Vajanského, Martina Kukučina, Jozefa Gregora Tajovského a i., pričom prekladatelia boli väčšinou Slováci z Dolnej zeme, ako sú Albert Martiš (1855 – 1918), Jozef Holúbek (1883 – 1956), ale aj Srbi žijúci v slovenskom prostredí, ako bol Jovan Vučerić (1874 – 1935) z Kysáča, ktorý preložil romány *Letiace tiene* a *Suchá ratolesť* Svetozára Hurbana Vajanského. Zo srbského jazyka do slovenčiny bolo podstatne viac prekladov, predovšetkým vďaka produktívnemu prekladateľovi Vladimírovi Mičátkovi (1871 – 1922), ktorý preložil viac ako sedemdesiat juhoslovanských autorov. Prevažne prekladal diela srbských (menej chorvátskych) autorov realizmu (Ľubomír Nenadović, Stevan Sremec, Janko Veselinović, Milan Miličević, Josip Eugen Tomić a ďalší).

Po roku 1918 a po rozpade Rakúsko-Uhorska bola tendencia väčšieho počtu prekladov v prospech prekladov srbskej literatúry do slovenčiny ešte výraznejšia. Andrej Vrbacký, Juraj Mučaji, Ján

Čajak mladší a mnohí ďalší prekladatelia z Vojvodiny preložili v tomto období stovky literárnych textov súčasných srbských a juhoslovanských spisovateľov. Publikovali vo vtedajšej slovenskej tlači v Československu (*Národné noviny, Slovenské pohľady, Živena* atď.), ale aj vo slovenských novinách a časopisoch z Vojvodiny (*Národná jednota, Národný kalendár a Náš život*).

Srbské preklady slovenských próz boli o niečo zriedkavejšie, ale preto vznikli antológie ako sú napr. *Savremena slovačka pripovetka* (1937) a *Antologija savremenih pripovedača Zapadnih Slovena* Jaroslava Malého (1938), na ktorej sa ako prekladatelia zúčastnili aj Đorđe Živanović a Leonard Leopold.

Počas druhej svetovej vojny a v rokoch bezprostredne po nej, a najmä po Rezolúcii Informbyra, ktorá na krátko prerušila vzťahy medzi Československom a Južosláviou – a tým aj všetky kontakty medzi slovenskou a srbskou literatúrou – slovensko-srbské preklady literárnych textov na krátky čas a na oboch stranách prestali (Svetlík, 2023, s. 33).

Koncom päťdesiatych a šesťdesiatych rokov sa obnovili srbsko-slovenské literárne vzťahy. V tom období boli preložené významné diela srbských spisovateľov ako sú Branko Ćopić (prekladatelia Daniel Dudok, Milina Bartoková, Branislav Choma), Meša Selimović (František Lipka). Tiež boli prekladaní aj slovenskí autori do srbčiny, ako sú Alfons Bednár (Olga Binenfeld), Jaroslava Blažková (Biserka Rajčić), Dominik Tatarka (Petar Vujić), Ladislav Mňačko (Milan Čolić), Rudo Moric (Mirjana Cijan, Olga Šafárik), Hana Zelinová (Petar Andrić), Klára Jarunková (Jasna Novak), ale aj zostavované výbery poézie *Savremena slovačka poezija* (zosta-

vila a preložila Biserka Rajčić), *Bratislavsko proleće : 10 bratislavskih pesnika govore vam o ljubavi* (Jan Beran), *Pregled češke i slovačke književnosti* (Krešimir Georgijević).

V 70. a 80. rokoch 20. storočia prevládala dvoj-
jazyčná tvorba slovenských vojvodinských autorov (Paľo Bohuš, Viera Benková, Vítazoslav Hronec, Miroslav Demák a iní), ktorá tieto kultúrne a literárne väzby ďalej posilňovala. V týchto rokoch sa tiež prekladalo: Ľudo Ondrejov (prel. Juraj Tušiak), Mária Jančová (Biserka Rajčić), Rudo Moric (Jan Beran), Klára Jarunková (Jasna Novak), Vladimír Reisel (Biserka Rajčić), Vincent Šikula (Geno Senecič), ale aj v opačnom smere a to nobelovec Ivo Andrić (prekl. Tomáš Štrba, Ivan Minárik, Branislav Choma, Jarmila Samcová, Andrej Vrbacký, Michal Filip, František Lipka) a Milorad Pavić (Jarmila Samcová), ktorý však bol omnoho viac prekladaný neskôr, ako aj Miloš Crnjanski (Michal Nadubinský, Ľudmila Chytilková, Peter Cibula, František Lipka). Z tohto obdobia je zaujímavá komparatívna štúdia Živana Milisavca *Koreni srpske i slovačke komediografije*, v ktorej porovnáva dielo Steriju a Chalupku.

Za posledných dvadsať rokov zažíva vzájomný literárny preklad medzi týmito dvoma jazykmi kulmináciu. Aj keď je nepopulárne písať o vlastnej tvorbe, v tomto texte kvôli presnosti a kvôli objektívnemu pohľadu na tému práce musím spomenúť aj vlastné preklady (Zdenka Valent Belić). Doteraz vyšlo viac ako sedemdesiat prekladov kníh, prevažne prózy literárnych klasikov: Balla (*Velika ljubav*), Etela Farkašová (*Scenario, Dogodilo se, Spasavanje sveta po G., Časovi letenja*), Monika Kompaniková (*Bela mesta*), Pavol Rankov (*Dogodilo se prvog septembra*), Rudolf Sloboda (*Razum*), Dušan Mitana

(*Kraj igre, Patagonija*), Dušan Dušek (*Ozeble ruke*), Vincent Šikula (*Ornament*), Anton Baláž (*Logor posrnulih žena, Samo jedno proleće*), Dušan Šimko (*Gubio, Japanski divan, Mermer i granit, Maraton Huana Zabale*), Pavol Dobšinský (*Zlatna knjiga slovačkih bajki, Čarobni mlinčić*), Beata Balogová (*Kornelije*), Ivana Dobrakovová (*Majke i kamiondžije*), Barbora Hrinová (*Jednorozí*), Nicol Hochholczerová (*Ova soba se ne može pojesti*), Miroslava Kuřková (*Hotel Balkan*), Uršuľa Kovalyk (*Čista zver*), Katarína Kucbelová (*Besplavlje*), Stanislav Rakús (*Nenapisani roman*), Alena Sabuchová (*Šaptačice*), Arpád Soltész (*Svinja*), Jozef Štefánik (*Jedan čovek dva jezika*), Svetlana Žuchová (*Slike iz života M.*), Michal Hvorecký (*Dunav u Americi*), Gustáv Murín (*Povratak u Budućnost*), Ján Hrušovský (*Slučaj oficira Zeborna*), Juraj Šebesta (*Trežnjenje*) a iní. Medzi významnejšie preklady patrí aj antológia súčasnej slovenskej prózy *Minervino pero*, do ktorej sú zaradené: Viera Benková, Eteľa Farkašová, Helena Dvořaková, Zlata Matláková, Irena Brežná, Mária Bátorová, Jana Bodnárová, Rút Lichnerová, Tamara Archlebová, Eva Maliti-Fraňová, Zuzana Kuglerová, Daniela Kapitáňová, Jana Juráňová, Jana Judyniová, Katarína Gillerová, Zuzana Mojžišová, Ľubica Suba-

lyová, Veronika Šikulová, Uršuľa Kovályk, Beata Balogová, Eva Borušovičová (Maxim E. Matkin), Vanda Rozenbergová, Jana Beňová, Renata Bojnčanová, Svetlana Žuchová, Mária Modrovich, Mariana Solčanská–Čengel, Monika Kompaniková, Adriana Boysová, Jana Micenková, Alexandra Salmela, Ivana Dobrakovová, Barbora Hrinová,

Michaela Rosová, Tamará Šimončíková–Heribanová, Alena Sabuchová, Dominika Moravčíková a Nicol Hochholczerová.

Michal Harpán patrí medzi najproduktívnejších prekladateľov súčasnej slovenskej prózy do srbčiny. Preložil: [Pavel Vilikovský (*Surovi mašinovođa, Konj na spratu, slepac u gradu, Letimičan sneg, Iščekzla strast, Prva i poslednja ljubav, Čarobni papagaj i preostali kič, Poslednji konj Pompeja*), Dušan Kužel (*Lampa*), Marek Vadas (*Ozloglašena četvrt, Iscelitelj*), Balla

Na zintenzívnenie prekladov zo slovenčiny do srbčiny veľmi dôležitou udalosťou bolo založenie Komisie SLOLIA v roku 1996, systému finančnej podpory pôsobiaceho v rámci Slovenského literárneho centra v Bratislave, ktorý financuje preklady slovenskej literatúry do zahraničia. Odvtedy bolo v rámci týchto grantov vydaných takmer tisíc titulov v 33 jazykoch, z ktorých približne sto je v srbčine (próza, poézia, dráma, detská literatúra. Ministerstvo kultúry Srbskej republiky tiež podporuje preklady v smere srbčina-slovenčina hlavne v druhom desaťročí 21. storočia.

(*U ime oca*), Ivana Gibová (*Baka*), Stanislav Rakús (*Sažaljivost*), Soňa Uriková (*Razlog za sreću*), Dušan Mitana (*Noćne vesti, Moje rodno groblje*), Dušan Šimko (*Esterhazijev lakej*), Ivan Hudec (*Predanja i mitovi starih Slovena*) i dr.], a osobitne treba zdôrazniť antológiu, *Crna boja radosti*, do ktorej zaradil 22 prozaikov (Jaroslava Blažková, Dušan Mitana, Pavel Vilikovský, Vincent Šikula, Rudolf Sloboda, Stanislav Rakús, Dušan Dušek,

Peter Pišťanek, Peter Jaroš, Dušan Taragel, Ján Johanides, Alta Vašová, Ladislav Ballek, Jana Juráňová, Pavel Hruz, Milan Zelinka, Ivan Habadaj, Martin Bútor, Jozef Puškáš, Milka Zimková, Andrej Ferko a Igor Otčenáš).

Pokiaľ ide o preklady Michala Harpáňa, dôležité je spomenúť teoretické práce Petra Zajaca (*Pulsiranje književnosti*), Františka Miku (*Delo, komunikacija, kultura, prolegomena za semiotiku bića*), Petra Michaloviča (*Rasprava o vesternu*) a najmä antologický výber *Modeli i diskursi nauke o književnosti : izbor iz novije slovačke nauke o književnosti* (2018), ktorú zvernilo vydavateľstvo Službeni glasnik.

Prózu prekladá aj Martin Prebudila. Dosiaľ publikoval preklady prozaických diel Ivany Dobrovodovej (*Tokso*), Rút Lichnerovej (*Gozba*), Kataríny Mikolášovej (*Priče ispod Vitoroga*), Ľuboša Juríka (*Dubček, godina duža od jednog veka*), Jozefa Banáša (*Probudiću se! Štefanik – čovek govdzene volje*) a Veselina Dželetovića (*Srpsko srce Johanovo*).

Medzi mladších prekladateľov slovenskej prózy so srbčiny patria Ivona Dimitrijević [Vanda Rozenbergová (*Pojeo sam Lotreka*)], Uršuľa Kovalyk (*Jahačica*), Dominika Moravčíková (*Kuća za jelene*), Teodora Belićová [Jana Micenková (*Krv je samo voda*)], Jana Bodnárová (*Pačvork u belom*)], Edita Povolná–Kmeťková (*Peti brod* Moniky Kompanikovej) a príležitostne prekladajú tiež Vierka Hrubíková (*Rivers of Babylon* Petra Pišťanka), Ana Žikić (*Kafe Hijena* Jany Beňovej) a ďalší prekladatelia.

Pokiaľ ide o drámy slovenských autorov, boli preložené hry Milana Richtera (*Kafka i Kafka, Kratak i nesrećni život Marilyn Monro*) a antológia *Nova slovačka drama* (2018), ktorú zostavila Vladislava Fekete a preložila Zdenka Valentová–Belićová a

do ktorej bolo zaradených desať slovenských dramatikov (Jana Juráňová, Valéria Shulczová, Roman Olekšák, Samuel Chovanec, Viliam Klimáček, Peter Lomnický, Dodo Gombár, Peter Pavlac, Peter Sherhauser a Vladislava Fekete).

Slovenská poézia sa prekladá menej ako próza, ale častejšie ako dráma. Samostatné knihy poézie v preklade vydal Ján Ondruš (*Dvoglavi lutak*), Ivan Štrpka (*Vesti iz jabuke*), Paľo Bohuš (*Izgon*), Milan Rúfus (*Skidanje s krsta*) – všetky preložil Vítazoslav Hronec, ako aj výber *Sedam slovačkih nadrealista*, do ktorej zaradil poéziu básnikov: Rudolfa Fábryho, Štefana Žáryho, Jána Raka, Pavla Bunčáka, Vladimíra Reisela, Júliusa Lenka a Jána Brezinu.

Slovenskú poéziu často spolu prekladali do srbčiny Miroslav Demák a Martin Prebudila, a to: Milana Richtera (*Ono što si napisao, Viđeno u snegu*), Štefana Cifru (*Šta sa takvim čovekom?*) a Miroslava Bielika (*Vreme zauvek prisutno*), zatiaľ čo Prebudila spolu s Ladislavom Čánim preložili zbierku básní Jozefa Urbana (*Život je frajer, ali ja sam veći*), s ktorým spolu na vydanie pripravil antológiu *Antologija slovačke poezije u Srbiji (druga polovina XX i početak XXI veka)*.

Miroslav Demák samostatne prekladal poéziu Jána Zambora (*Voli me, pčelinja krila su sve tanja*), Erika Ondrejičku (*S unutrašnje strane očnih kapaka*) a Juraja Kuniaka (*Amonit*), pričom Prebudila samostatne preložil Ľubomíra Feldeka (*Bajka o Andersenu i dunavskoj vili, Nasmějani otac, Proba*), Miroslava Bielika (*I kada ne bih bio, Mostovi u nepoznato*), Jozefa Leikerta (*Iz dubine trave neba*), Petra Mišáka (*Samo smo voda*), Jaroslava Rezníka (*Mudrost jesenjeg lišća*), Katarínu Džunkovú (*Predskazivanje prošlosti*), Danu Podrackú (*Autoportret s Prokrustovim ležajem*)

Foto: Freepik

a Daniela Heviera (*Elektronski klovn*). Ladislav Čáni preložil básnickú zbierku Márie Ferenčuhovej (*Imunitet*) a dve zbierky básní Martina Prebudilu (*Ako znaš o čemu pričam, Sve je svetlost*). Katarína Mosnáková–Bagľašová preložila zbierku poézie Jána Tazberíka (*Donja tačka svetlosti*).

Zdenka Valentová–Belićová preložila básnickú zbierku Oľgy Gluštikovej (*Atlas bioloških žena*) a spolu s Miroslavom Demákom zostavila výber *Nový duchovný most, 20+20*, do ktorého okrem srbských boli zaradení aj menšinoví autori z Nového Sadu: Miroslav Aleksić, Ioan Baba, Blagoje Baković, Alen Bešić, Győző Bordás, Nataša Bundalo Mikić,

Ladislav Čáni, Đorđe Despić, Zoran Đerić, Gordana Đilas, Simon Grabovac, Vladimir Kopicl, Ivan Negršorac, Franja Petrinović, Olena Plančak Sakač, Dušan Radak, Selimir Radulović, Nenad Šaponja, Stevan Tontić, Zdenka Valentová–Belićová, Miroslav Demák a Martin Prebudila.

Azda najvýznamnejšia antológia slovenskej poézie, ktorá v poslednom čase vyšla v srbčine, je *Nežnost slovenska*, ktorú v roku 2024 spoločne vydali Matica srbská a Slovenské literárne centrum.

Náhly nárast počtu prekladov, často vďaka finančnej podpory Komisie SLOLIA, ktorá pôsobí v rámci Slovenského literárneho centra a podpory

z fondov EÚ, tiež prispel k výrazne zvýšenému záujmu vydavateľov o slovenskú literatúru. Medzi vydavateľstvá, ktoré pravidelne vydávajú slovenské preklady, patria: Agora (Zreňanin), Prometej (Nový Sad), Arhipelag (Belehrad), Kreativni centar (Belehrad), Akademska knjiga (Nový Sad), Arhiv Vojvodine (Nový Sad) i CompuTech (Belehrad), a občas slovenskú literatúru vydávajú aj vydavateľia, ako sú Službeni glasnik (Belehrad), Areté (Belehrad), Zmajevje dečje igre (Nový Sad), Laguna (Belehrad), Sezam book (Zreňanin), Smederevska pesnička jesen (Smederevo), Ključ izdavaštvo (Belehrad), Matica srpska (Nový Sad), Pčelica (Čačak), Književna radionica Rašić (Belehrad), Darma (Belehrad) a iní.

Na druhej strane slovenskí vydavateľia, ktorí uverejňujú preklady srbskej literatúry, sú Smena, Hevi, Kalligram, Slovart, Ars poetica, Drewo a srd, Type Style, Brak, Slovenský spisovateľ, Mladé letá, Tatran – všetci z Bratislavy, Zelený kocúr zo Šamorína, F. R. & G. z Ivanka pri Dunaji, Matica slovenská z Martina, Východoslovenský historicko-výskumný inštitút z Košíc, ale aj Slovenské vydavateľské centrum z Báčského Petrovca a skôr to boli Obzor z Nového Sadu a Kultúra z Báčského Petrovca.

V opačnom smere na tejto literárnej dialniči to tiež bolo živo. Okrem krátkeho obdobia po druhej svetovej vojne sa srbská literatúra často prekladala do slovenčiny. Ide predovšetkým o srbských klasikov, napríklad Ivo Andrić (*Most na Drine, Travnická kronika, Dom na samote, Paša Omer Latas, Prekliaty dvor, Anikine časy, Znamenia*), Meša Selimović (*Ostrov, Pevnosť, Derviš a smrť*, prel. F. Lipka), Miloš Crnjanski (*Londýnsky román, Denník o Čarnojevićovi, Cestami života a smrti, Kvapka španielskej krvi*), Stevan Sremac (*Ideál,*

prevod Vladimír Mičátek), Borislav Pekić (*Besnota, Danilo, alebo život, ktorý bolí* preklad Karol Chmel), Danilo Kiš (*Encyklopédia mŕtvych, Hrobka pre Borisa Davidoviča, Lutna a jazvy, Legenda o spáčoch* [spolu s Tomášom Čelovským], *Záhrada, popol*, preklad Miloš Hero), Milorad Pavić (*Chazarský slovník* [prel. Jarmila Samcová], *Druhé telo, Krajina maľovaná čajom, Znamienko krásy, Vnútoraná strana vetra, Posledná láska v Carihrade* [prel. Karol Chmel]), Aleksandar Tišma (*Kápo* prel. Karol Chmel), Grozdana Olujić (*Hlasujem za lásku, Perleťová ruža, Nebeská rieka*, prel. Mirjana Šišoláková-Vrbacká) a iní.

Súčasnú srbskú prózu do slovenčiny najviac prekladal Karol Chmel. Okrem spomenutých boli to aj autori: David Albahari (*Cink a iné prózy, Snežný človek*), Dragan Velikić (*Severná stena, Prípad brémy, Ruské okno, Vyšetrovateľ, Bonavia*), Laslo Blašković (*Madonin šperk, Turnaj hrbáčov, Posmrtná maska*), Svetislav Basara (*Fenomény*), Bora Ćosić (*Denník apatridu, Musilov notes, terstský román*), Radomir Konstantinović (*Descartova smrť*), Mihailo Pantić (*Stretnutie v ulici gaštanov*), Radoslav Petković (*Tiene na stene*), Vladimír Pištalo (*Tesla, portét medzi maskami*), Nebojša Vasović (*Krv pod figovníkom*), Bojan Ljubenić (*Keď ťa zasiahne láska – kniha pre zamilované dievčatá, Keď ťa zasiahne láska – kniha pre zamilovaných chlapcov*), Zoran Živković (*Päť dunajských zázrakov*), Svekolik P. Ranković (*Hôrny kráľ, Zbojníkova milá*). Lanu Bastašić (*Chyť zajaca*) a Jelenu Bačić Alimpić (*Kolotoč*) prekladala Milina Svitková, eseje Petra V. Arbutinu (*Denník nepokoja*) Zdenka Valentová-Beličová, román Miodraga Kajteza (*Výstava*) Milina Sklabinská a diela Bogdana Bogdanovića (*Mesto a démoni, Sprievodca labyrintom mesta*)

Karol Chmel spolu s Tomášom Čelovským, román *Bapa* Radovana Vlahovića preložila Ana Žikić, Miroslav Demák prekladal Dejana Stoilkovića (*Konštantínovo rázcestie*), Janka Vujinovića (*Panika v ICEčku*) a Nedeljka Terzića (*Veselá olympiáda*) a Katarína Petříková preložila Vladimira Tasića (*Dar na rozlúčku*).

Prekladov srbskej poézie do slovenského jazyka je o niečo menej. Preložený je Vojislav Despotov (*Desať deka duše*, prel. Karol Chmel), Miroslav Antić (*Vojvodina, Rovina spieva*, prel. Ján Labáth). Zdenka Valentová–Belićová preložila Selimira Radulovića (*Svetlo z otcovej koliby*), Zorana Đerića (*Nové devínske elégie, Vlaky a tábory*), Nenada Šaponju (*Vyzerám, teda nie som, Psychológia gravitácie alebo V tichu závažia hodenej kocky*) a Miroslava Aleksića spolu s Annou Vrškovou (*Chudorľavý čas*). Poéziu Ivana Negrišorca (*Výstava oblakov*) prekladal Martin Prebudila. Ana Ristović vyšla v preklade Karola Chmela (*Pred tridsiatkou*), Jovan Zivlak (*Zlý hosť*) v preklade Víťazoslava Hronca, Gojko Božović (*S hlavou ad vodou*), Jelena Ćirić (*Mužské básne*), Jeremija Lazarević (*Kľúč od zostavaného domu*), Radomir Uljarević (*Čierna skrinka*), Ljiljana Crnić (*Na ktorej strane Dunaja spím?*), Mirko Božić (*Flaky na jej rukách*), Goran Đorđević (*Roztrúsená zem*), Zvonimir Kostić Palanski (*Hospodin miluje svoje deti*), Radomir Andrić (*Až na jednu vec*) a Adam Puslojić (*Somnambulica balkanica*) v preklade Miroslava Demáka. Možno najvýznamnejší preklad tohto prekladateľa keď ide o srbskú poéziu po slovensky, je výber *100 srbských básnikov* (2019).

Súčasná srbská dráma nezaostáva v prekladoch. Spomedzi dramatikov je najviac prekladaný Duško Kovačević, ktorého prekladali Ján Jankovič

a Nađa Rebenspergerová. (*Balkánsky špión a iné drámy, Zberné stredisko, Generálka na samovraždu, Život v tesných topánkach* a iní), ale aj Jovan Sterija Popović v preklade Mirjany Šišolákovej (*Popánštená kotrba*), Kosta Trifković v preklade Vladimira Mičátka (*Polovica vína, polovica vody*), Branislav Nušić v preklade Andreja Vrbackého (*Nemravník a iné hry, Pán poslanec, Nebožtík, Doktor filozofie, Pani ministrová*), Ljubomir Simović v preklade Andreja Vrbackého (*Šopalovičovo kočovné divadlo*), Biljana Srbljanović (*Kobylky, Rodinné príbehy*), Tanja Šljivar (*Sme ako tí, pred ktorými nás rodičia varovali*), Nebojša Romčević (*Caroline Neuberová*), Milena Marković (*Kolajnice – boh nás žehnaj*), Milja Bogavac (*Drahý tata – pozdrav z Belehradu*), Maja Pelević (*Pomarančová kôra*) v preklade Vladislavy Fekete a Dragutin Dobričin (*Spoločný byt*) v preklade Andreja Vrbackého.

Tak ako časopis *Náš život* bol kedysi platformou, na ktorej intenzívne prebiehal srbsko-slovenský dialóg, takým bol v modernej dobe do roku 2025 *Nový život*. Na jeho stránkach boli publikované texty mnohopočetných srbských autorov, ktorých nemožno všetkých uviesť. Medzi nimi sú: (David Albahari, Filip David, Vladimir Pištalo, Dragan Velikić, Vladimir Arsenjević, Nebojša Kuzmanović, Zoran Đerić, Selimir Radulović, Nenad Šaponja, Vesna Goldsworthy, Miljenko Jergović, Dana Todorović, Uglješa Šajtinac, Petar V. Arbutina, Laura Barna, Matija Bečković, Miloš Crnjanski, Gojko Božović, Muharem Bazdulj, Slobodan Vladušić, Đorđe Despić, Jelena Marićević Balać, Nenad Grujić a ďalší).

V uplynulom období boli srbsko-slovenské literárne súvislosti intenzívne analyzované vo vedeckých prácach mnohých autorov.

Nespochybniteľne najdôležitejším autorom pri skúmaní týchto väzieb je akademik Ján Kmeť (*Jugoslvensko-slovačke slavističke veze, Slovačko-srpska saradnja u matičnom duhu krajem prošlog i početkom ovog veka, Jugoslovenski motivi u slovačkoj književnosti*).

Medzi nimi je aj Michal Harpán (*Slovačka književnost u Letopisu Matice srpske, Slovačka književnost u srpskim časopisima XIX veka, Poglavlja iz slovačke književnosti i nauke o književnosti, Slovačka književnost u časopisu „Brankovo kolo“ (1895-1914), Slovačka književnost u srpskim časopisima druge polovine XIX veka* atď), Nebojša Kuzmanović (*Romantizam u srpsko-slovačkim kulturnim vezama, Srpsko-slovačke književne veze Rista Kovijanića, Srbi a Slováci: srbsko-slovenské kultúrne styky, Susretanje kultura: srpsko-slovačke književne veze Rista Kovijanića*), Zdenka Valentová-Belićová (*Obraz Srbov v slovenskej literatúre, O poeziji i drugim vrlinama,*

Zvuk Eurydikiných kroků, Imigranti u Babylonskej veži, rozhovory o identite), Mihael Babiak (*Srpsko-slovačke teme u književnosti – interkulturalni modeli*), Rudo Brtáň (*Slovensko-slovanské literárne vzťahy a kontakty*) a iní. Kým o prekladoch písali Adam Svetlík, Marína Šimáková Speváková, Jozef Valihora a iní.

Súčasný srbsko-slovenský literárny vzťah predstavujú vitálnu niť kultúrnej výmeny medzi dvoma slovanskými národmi, ktorá sa tiahne od 19. storočia až po súčasnosť a zahŕňa obdobia národného obrodzenia, medzivojnového obdobia, obdobia socializmu a súčasnosti. Analýza kľúčových autorov, diel a inštitúcií ukazuje na hlbokú vzájomnú inšpiráciu, prekladateľskú aktivitu a tematické prelínania. V digitálnej dobe tieto väzby môžu byť rozšírené aj na nový digitálny priestor a interdisciplinárne projekty, čím sa ešte viac posilní most medzi Srbskom a Slovenskom ako súčasť širšieho slovanského kultúrneho priestoru.

Literatúra

- Babiak, M. (2017). Serbian-Slovak themes in literature - intercultural models. In: *Interculturality in education 2016*. 11-18. Novi Sad: Pedagoški zavod Vojvodine. [In Serbian]
- Harpáň, M. (2022). *Slovakian literature in Serbian literature of the XIX century*. Novi Sad: Matica srpska, Arhiv Vojvodine. [In Serbian]
- Jankovič, J. (2005). *Translators' Dictionary with a bibliography of translations from Macedonian, Serbian, Croatian and Slovenian*. Bratislava: Juga - Veda. [In Slovak]
- Kmeč, J. (1987). *Yugoslav-Slovak Slavic ties*. Novi Sad: Vojvođanska akademija nauka i umetnosti. [In Serbian]
- 120 | Popovič, A. (1975). *Theory of artistic translation*. Aspects of text and literary metacommunication. Bratislava: Tatran. [In Slovak]
- Svetlík, A. (2023). Slovak prose of the second half of the 20th and early 21st centuries in Serbian translation. In: *Translation in research on Vojvodina Slovaks, collection of studies*/edited by Marína Šimáková Speváková, 29-40. Novi Sad, Filozofski fakultet. Available at: <https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2023/978-86-6065-787-1> [In Slovak]
- Valent Belić, Z, Demák, M. (2020). *New spiritual bridge, 20+20* [in Slovak and Serbian]. Nový Sad, DNK.
- Valihora, J. (2001). *Aspects of literature and culture*. Bački Petrovac: Kultúra. [In Slovak]
- Vrbacký, A. (1968). Interest in Yugoslav literature in Slovakia. In: *Literary relations between Slovaks and South Slavs. 348-353*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied. [in Slovak]

Internetové zdroje

Electronic Catalogue of the National Library of Serbia (Belgrade): <https://nb.rs/uzajamni-elektronski-katalog-vbs/>
Electronic Catalogue of the Slovak National Library (Martin): <https://chamo.kis3g.sk/search/query?theme=snk>